

U S N E S E N Í

Krajský soud v Brně - pobočka v Jihlavě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Evy Fučíkové a soudců JUDr. Lenky Prokšové a Mgr. Miroslava Pecha v právní věci **žalobce O. M.**, nar. XXXX, bytem XXXX, XXXX, zastoupeného Mgr. Alexandrem Petrem, advokátem se sídlem v Brně, Moravské nám. 4, proti **žalovanému J. K.**, nar. XXXX, bytem XXXX, zastoupenému Mgr. Hanou Sklenářovou, advokátkou se sídlem ve Velkém Meziříčí, Malá Stránka 318, o žalobě z rušené držby, o odvolání žalovaného proti usnesení Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 14. června 2017, č. j. 8C 122/2017 – 52,

t a k t o :

Usnesení soudu prvního stupně **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou výše uvedeným usnesením, jeho výrokem I., uložil žalovanému povinnost odstranit překážky bránící žalobci ve vstupu na části pozemků p. č. XXXX a p. č. XXXX v k.ú. a obci XXXX vymezených geometrickým plánem č. 209-3/2015 ze dne 7. 4. 2015, jehož kopie je součástí usnesení, a to do tří dnů od právní moci usnesení, a nadále se zdržet veškerých jednání, kterými by svémocně narušil držbu žalobce k těmto částem pozemků, či kterými by jej z jeho držby vypudil. Výrokem II. pak žalovanému uložil zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 11.776 Kč.

Vyhovující usnesení odůvodnil s odkazem na ustanovení § 176 až 180 o. s. ř. a 1003 a 1008 odst. 1 o. z. tím, že ze spisů vedených u soudu prvního stupně pod sp. zn. 7C 100/2016 a 7C 471/2016 zjistil, že žalobce je vlastníkem stavby – chaty e. č. XXXX – stojící na pozemku žalovaného p. č. XXX, přičemž on i jeho právní předchůdci užívali chatu s pozemky p.č. XXXXa XXXX ve vlastnictví žalovaného nerušeně od roku 1948, kdy stavba se souhlasem právního předchůdce žalovaného vznikla. Tvrzení o tom, že žalovaný umístil na hranici pozemků balvany a pozemky oplotil tak, že žalobce nemá k chatě přístup, zjistil soud prvního stupně z fotografií předložených žalobcem. Z uvedeného soud dovodil, že žalobce je posledním držitelem sporných pozemků tak, jak jsou vymezeny v geometrickém plánu rovněž jím předloženého, a že žalovaný tuto držbu – služebnost užívání pozemků – narušil, když na sporné pozemky nejdříve umístil balvany a potom pozemky oplotil a tímto jednáním žalobci znemožnil přístup k chatě, která je jeho vlastnictvím.

Usnesení soudu prvního stupně napadl odvoláním žalovaný. Navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil. V odůvodnění odvolání namítal, že z obsahu spisů vedených

u Okresního soudu Žďár nad Sázavou pod výše uvedenými spisovými značkami soud nemohl zjistit, že žalobce a jeho právní předchůdci nerušeně užívali dotčené části pozemků v jeho vlastnictví. Naopak, z rozhodnutí Krajského soudu v Brně - pobočky v Jihlavě ze dne 3. 6. 2016, č. j. 54Co 396/2016-97, vyplývá, že žalobce neměl držbu pozemku p. č. XXXXv části, kde nebyly žalovaným vysázeny břízy a už vůbec nemá držbu pozemku p. č. XXXX, kterou by mohl narušovat. V souvislosti s tím připomněl, že žalobce i jeho právní předchůdci měli vždy přístup k chatě přes jeho lesní pozemek a tento přístup také zůstal zachován. K otázce údajného rušení držby pak žalovaný dále uvedl, že po vydání shora odkazovaného usnesení krajského soudu, kterým byla částečně zamítnuta předešlá žaloba žalobce na ochranu rušené držby, dále obhospodařoval jako soukromý zemědělec pozemek p. č. XXXX tak, že dne 13. 3. 2017 dooral pole a dne 17. 3. 2017 na něm zasel pšenici. Dne 21. 3. 2017 zjistil, že někdo odvalil dva kameny z okraje pole, nasypal na jeho začátek velkou hromadu štěrkopísku a oseté pole rozjezdil těžkou technikou. Sám tedy štěrkopísek ve dnech 22. až 23. 3. z pole odklidil, kus pole zoral a znovu zasel pšenici. Na hranici pole ze své strany pak zahrnul hlínu, kterou vytvořil menší mez, ke které dal kameny, a na samotný konec pole zatloukl do jeho špice kůl. Dne 18. 4. 2017 opět zjistil, že mez byla rozhrnuta, kameny byly odvaleny dále do pole a na poli bylo naházené dřevo a nacházelo se zde i ohniště. Dne 19. 4. 2017 tedy opětovným nahrutím hlíny obnovil mez, navezl na ni kameny a na hranici natloukl kůl. Dne 3. 6. 2017 však zjistil, že kameny byly opět přemístěny dále na pole, kůl byl odstraněn, mez zlikvidována a na části pole bylo posečeno vzrostlé obilí. Dne 6. 6. 2017 proto opět nahrutím hlíny vytvořil mez, na kterou dal opět kameny a ke kamenům zatloukl kůly, na které pověsil pletivo. Následující den žalobce pletivo strhal a kůly vytahal. Dne 7. 7. 2017 žalovaný plot zatlučením kůlů a natažením pletiva obnovil, žalobce však ještě téhož dne plot odstranil. S ohledem na výše popsany vývoj pak žalovaný dovodil, že pokud by přece jen odvolací soud přisvědčil argumentaci žalobce, že byla rušena jeho držba pozemků, je nepochybné, že se tak stalo nejpozději od 13. 3. 2017. V takovém případě by však žaloba, kterou se žalobce domáhá ochrany jím tvrzené držby pozemků, byla podána opožděně.

Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozhodnutí s odůvodněním, že jeho poslední pokojná držba pozemků byla dostatečně prokázána předloženými důkazy. Pakliže by se odvolací soud s uvedeným závěrem neztotožnil, navrhl žalobce, aby bylo provedeno dokazování osobním výslechem svědků. Zdůraznil přitom, že i nadále užívá nejenom lesní pozemek v okolí chaty, nýbrž také část pole vymezenou geometrickým plánem, a to přinejmenším tak, že zde parkuje osobní automobily a nachází se zde také studna, ze které je podzemním vedením napájena jeho chata. V průběhu odvolacího řízení žalobce dále poukázal na skutečnost, že do jeho držby pozemků je nadále zasahováno žalovaným tak, že tento vystavěl na hranici pozemku p.č. XXXX opěrnou zeď z kamenů, a to právě v místě, kde byl zvyklý odstavovat osobní automobil.

Žalovaný podal odvolání včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.) a jako osoba k tomu oprávněná (§ 201, § 90 o.s.ř.). Napadl usnesení, proti kterému je odvolání přípustné (§ 201 o.s.ř., § 202 o.s.ř. à contr.). Proto odvolací soud přezkoumal napadené usnesení soudu prvního stupně a poté, co v souladu se závěry vyslovenými Ústavním soudem v nálezu z 16. 6. 2016, sp.zn. IV. ÚS 3623/15, ve věci nařídil jednání, u kterého provedl i důkazy listinami předloženými účastníky (zejména čtením protokolů o ústních jednáních, která se konala v rámci řízení vedeného u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 7C 471/2015, jakož i účastníky předloženou fotodokumentací), dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky ani pro změnu, ani pro potvrzení napadeného rozhodnutí.

Soud prvního stupně správně žalobu posuzoval jako tzv. žalobu z rušené držby dle ust. § 176 až 180 o.s.ř. ve znění účinném od 1. 1. 2014. Odvolací soud však nepovažuje za správný postup soudu prvního stupně, který o žalobě rozhodl, aniž by před tím nařídil ústní jednání, u něhož by provedl důkazy navržené žalobcem. Odvolací soud si je sice vědom toho, že povinností soudu je rozhodnout v relativně krátké době 15 dnů počítané od podání žaloby, neboť mu tak ukládá zákon (§ 177 odst. 1 věta první o. s. ř.), resp. že tak může učinit i bez jednání (ust. věty třetí téhož zákonného ustanovení), zároveň však má zato, že možnost přistoupit k vydání rozhodnutí bez jednání lze využít pouze v takovém případě, kdy žalobce zcela jednoznačně listinnými důkazy předloženými spolu s žalobou prokáže naplnění zákonných předpokladů pro vyhovění žalobě.

Co se projednávané věci samotné týče, problematika tzv. rušené držby je upravena ustanovením § 1003 o. z. ve spojení s ustanovením § 177 odst. 1 věta druhá o. s. ř., podle kterých držbu není nikdo oprávněn svémocně rušit. Kdo byl v držbě rušen, může se domáhat, aby se rušitel rušení zdržel a vše uvedl v předešlý stav. Proto, aby byl žalobce se svým návrhem úspěšný, musí prokázat, že jde o svémocné rušení držby.

Shora citovaná zákonná ustanovení je nezbytné vykládat tak, že žalobce, tvrdící rušení, musí být držitelem práva, ať vlastnického, či jiného. Je jím tak nejen držitel vlastnického práva, ale může jít i o detentora věci, je-li současně držitelem práva, ať obligačního (např. nájemce), nebo věcného (oprávněný ze služebnosti). Ochrana držby je poskytována všem právům, která mohou být předmětem držby (§ 998 o. z.). Není významné, zda žalobci držené právo svědčí (zda skutečně je vlastníkem, oprávněným z věcného břemene apod.). K úspěchu žaloby není třeba prokazovat kvalifikovanou držbu; ochrany požívá nejen držba řádná, poctivá a pravá, ale i držba nepoctivá, neřádná a nepravá (výjimku pak tvoří případy úspěšného uplatnění námitky nepravé držby žalovaným).

Rušení musí mít základ v lidském chování (musí být „volní“). Není však nutné, aby bylo zaviněné, nebo aby vědomě směřovalo k rušení držby. Rušení držby musí být svémocné. Takovým je každý zásah do držby, který není dovolený, či dokonce nařízený příslušným orgánem (např. odnětí věci v trestním řízení, při exekuci, zákonem dovolené odstranění větví ze sousedního stromu apod.). Jinými slovy, i když má někdo právo na držbu (typicky nedržící vlastník), nemůže jej uplatnit svémocně.

Na žalobci je, aby prokázal, že je posledním pokojným držitelem a to, že žalovaný držbu ruší. Žalovaný může namítat, že žalobce, který prokázal nabytí držby, ji mezitím pozbyl. Dále může tvrdit, že má právo k zásahu do cizí držby. Toto právo může vycházet z práva soukromého (dovolená svépomoc – např. již shora zmíněné zákonem dovolené odstranění větví a kořenů sousedova stromu apod.) nebo z práva veřejného (např. domovní prohlídka, odnětí věci z rozhodnutí soudu apod.). Úspěšnému uplatnění žaloby též brání dokázané svolení držitele k zásahu do držby.

Naproti tomu žalovaný nemůže být úspěšný s obranou, podle které rušebním činem vykonává své právo, není-li součástí tohoto práva oprávnění zasáhnout svémocně (bez soudního či úředního svolení) do cizí držby. Tak ani žalovaný, který je vlastníkem pozemku, který žalobce – držitel jiného práva – z hlediska hmotného práva neoprávněně užívá jako soukromou cestu, nemůže uplatnit námitku, že žalobci ve skutečnosti právo cesty (ať již věcné, nebo obligační), jehož výkonu žalovaný zabránil, nenáleží. Spor se vede o držbu a její rušení, nikoli o existenci práva k takovému jednání.

Ve zde projednávaném případě se žalobce domáhá uložení povinnosti žalovanému odstranit překážky bránící mu ve vstupu na části pozemků p.č. XXXXa p.č. XXXX v k.ú. a

obci XXXX vymezených geometrickým plánem č. 209-3/2015 ze dne 7. 4. 2015, a to do tří dnů od právní moci usnesení, a nadále se zdržet veškerých jednání, kterými by svémocně narušil jeho držbu k těmto částem pozemků, či kterými by jej z jeho držby vypudil. Svůj nárok vystavěl na skutkových tvrzeních, podle kterých mu náleží vlastnické právo ke stavbě číslo evidenční XXXX zapsané na LV číslo XXXX pro katastrální území XXXX, stojící na pozemku parc. č. XXXX. Jako vlastník této „panující věci“ užívá stejně jako jeho právní předchůdci před ním vymezené části služebních pozemků p.č. XXXX a p.č. XXXX, které jsou ve vlastnictví žalovaného, kontinuálně již od roku 1948. K prokázání existence a rozsahu držby práva odpovídajícího věčnému břemeni užívat dotčené části pozemků k rekreaci navrhl provedení důkazu obsahem protokolů o ústních jednáních, které se konaly v řízení vedeném u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou pod sp.zn. 7C 471/2015, když zmíněné protokoly obsahují zejména výpovědi svědků slyšených v rámci odkazovaného soudního řízení k otázce faktického užívání dotčených částí pozemků. Vzhledem ke skutečnosti, že předmětem odkazovaného zřízení bylo jiné časové období, navrhl žalobce případný osobní výslech týchž svědků, aby tito doložili i poslední pokojný stav na daných pozemcích bezprostředně před podáním žaloby.

Jak vyplývá z obsahu zmíněných protokolů, svědci, jejichž výpovědi jsou v těchto zachyceny, se vyjadřovali k otázce užívání pozemků v době do 9. 1. 2017, respektive 6. 2. 2017, kdy se ústní jednání konala, tedy v době, která předchází datu podání žaloby (dne 30. 5. 2017) více než 6 týdnů (tedy přede dnem 20. 3. 2017). Přitom odvolací soud přečtením zmíněných protokolů zjistil, že svědci se ve svých výpovědích obšírně vyjadřovali zejména k otázce rozsahu a způsobu užívání, jak pozemku parc. č. XXXX, tak i p. č. XXXX, žalobcem a jeho právními předchůdci v době dávno minulé (od padesátých do začátku devadesátých let minulého století), kdy popsali postupné rozšiřování jak samotné budovy nacházející se na pozemku p.č. XXXX(např. o přístavbu záchodu a sprchového koutu), tak i postupně se rozšiřující zábor pozemků okolních (o výstavbu skleníků, výsadbu ovocných stromů, zbudování studny, jakož i rozšíření parkovací plochy pro osobní automobily návštěvníků chaty č. e. 9). Pokud se však jedná o rozsah a způsob užívání vymezených částí pozemků v době pozdější, popisovali svědci naopak postupné omezování rozsahu i způsobu užívání vymezených částí pozemků žalobcem (vykácení ovocných stromů, stržení skleníků, zrušení záhonků a v konečném důsledku i ukončení vjíždění automobilem na pole z důvodu jeho rozorání). O tom, jak a kým případně byly pozemky užívány v době bezprostředně předcházející podání žaloby, pak logicky protokoly o jednání nevypovídají ničeho. Skutečnost, že žalobce v žádném případě neužíval pozemek p. č. XXXX (v celé jeho části vymezené jím předloženým geometrickým plánem) pak vyplývá z fotografií, které předložil samotný žalobce, byť tak činil zejména k doložení činnosti žalovaného, jež mu má bránit v tvrzeném pokojném užívání pozemku p. č. XXXX.

Za situace, kdy skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně jsou zcela jasné v příkrém rozporu s obsahem listinných důkazů předložených žalobcem, tak je pojmově vyloučeno, aby bylo žalobě bez dalšího v plném rozsahu vyhověno. Odvolací soud nicméně nemůže přehlédnout, že žalobce již v samotné žalobě navrhl variantně k prokázání svých tvrzení o faktickém rozsahu a způsobu užívání pozemků v době krátce před podáním žaloby i provedení výslechu týchž svědků, kteří již byli slyšeni v souběžně probíhajícím řízení vedeném u téhož soudu pod sp. zn. 7C 471/2015. Ty však provedeny soudem prvního stupně k důkazu nebyly.

Pakliže tedy soud prvního stupně učinil skutková zjištění o existenci držby z důkazů, jejichž obsah v žádném případě bez dalšího doplnění dokazování nekorresponduje skutkovým

závěrům o existenci držby vymezených částí pozemků žalobcem, neprovedl další žalobcem přímo v žalobě navržené důkazy (výslechem svědků) a rozhodl o žalobě bez jednání, byť tak učinil pod tíhou hrozby uplynutí zákonem stanovené 15denní lhůty, zatížil tak řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 219a odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Z uvedených důvodů proto odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Další postup soudu prvního stupně je zrušovacím důvod předznamenán. Za situace, kdy žalovaný i nadále popírá, že by žalobce užíval pokojně jím vymezené části pozemků, bude na soudu prvního stupně, aby ve věci nařídil ústní jednání (nabízí se pak i konání ústního jednání na místě samém), v jehož rámci provede výsledky navržených svědků, kteří se (zejména v případě konání jednání na místě samém) budou moci podrobně vyjádřit k otázce skutečného rozsahu a způsobu užívání prostoru vymezeného žalobcem v žalobě přinejmenším do doby 6 týdnů před podáním žaloby (viz ustanovení § 1008 odst. 1 věta první o. z.).

Nad rámec shora uvedeného odůvodnění pak odvolací soud podotýká, že rozhodnutí Krajského soudu v Brně – pobočky v Jihlavě ze dne 3. 10. 2016, č. j. 54Co 396/2016, kterým bylo rozhodováno o odvolání žalovaného proti rozhodnutí soudu prvního stupně o první žalobě z rušené držby, je na místě vykládat tak, že tam uplatněný nárok na ochranu rušené držby části pozemku p. č. XXXX byl zamítnut primárně z důvodu toho, že na tomto pozemku nebyly vysázeny žádné sazenice stromů, když takové skutkové zjištění bez dalšího umožňovalo částečně zamítnout žalobu ohledně pozemku, na němž se nachází pole. Vedle toho pak odvolací soud sice konstatoval, že nebylo možno uzavřít, že by obdobně jako část pozemku p. č. XXXX žalobce fakticky držel celou geometrickým plánem vymezenou část pozemku, uvedený závěr však není dostačující pro posouzení důvodnosti žaloby, kterou se žalobce domáhá ochrany držby, která má být rušena nikoliv výsadnou sazenic stromů, nýbrž stavěním překážek na samotné hranici pozemku p. č. XXXX.

V závislosti na zjištění učiněná na podkladě výše uvedeného doplněného dokazování o návrhu opětovně rozhodne. V novém rozhodnutí v souvislosti s novým rozhodováním o nákladech řízení pak neopomene soud prvního stupně rozhodnout také o nákladech tohoto řízení odvolacího (ust. § 224 odst. 3 o. s. ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** dovolání přípustné.

V Jihlavě dne 10. října 2017

JUDr. Eva Fučíková v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Dušková